

DOEPAK

Du **P**_A**K** Do **e**_P**A****K** POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIJELKRANTKRABEL Do **e**_P**A****K** Du **P**_A**K**
Nr. 282a

[1]

Pulcinella-wandelstok

De Italiaanse Pulcinella (spreek uit: poeltsjienella) komt uit de buurt van Napels. Hij is een figuur uit de commedia dell'arte, een toneelvorm die ontstond in de zestiende eeuw. Pulcinella is de stamvader van veel Europese poppenclowns. Hij draagt een wit pak met hoge muts. Zijn zwarte halfmasker heeft een kromme neus en lijkt op een vogelbek. De naam Pulcinella is dan ook het verkleinwoord van 'pulcino', dat 'kuikentje' betekent. De poppenspeler geeft Pulcinella een piepstem met behulp van een pivetta, een keelfluitje.

Doepak is een educatieve uitgave over het (volks)poppentheater voor jong en oud. In deze kruimelkrant en -krabbel lees je wat er allemaal te doen is in het Poppenspe(e)lmuseum./Doepak est une publication éducative en langue néerlandaise qui donne beaucoup d'informations sur les coulisses du théâtre de marionnettes populaire./Doepak ist eine Zeitung für Jung und Alt über das (Volks)Puppentheater./Doepak is a cheerful, educational and colourful Dutch-language newsletter packed with background information about folk and mainstream puppet theatre. Doepak presents some unusual theatre forms, far beyond the confines of our own fantasy!

Pulcinella-wandelstokhandvat in 3D

Herkenningsstok

Tot de collectie van het Poppenspe(e)lmuseum behoort een wandelstok waarvan de houten greep de vorm heeft van het gezicht van de Italiaanse Pulcinella. Van dit handvat is een 3D-scan gemaakt om er meerdere exemplaren van te kunnen produceren. In kleur en in het zwart, met behulp van een 3D-printer.

In de (reizende) tentoonstelling 'Een kijkje in de poppenkast' – een muzikaal en tactiel museaal erfgoedproject voor visueel beperkten en hun begeleiders – is veelvuldig gebruikgemaakt van de karakteristieke kop van Pulcinella. Hij toont zich compleet met zijn zo typische, uitstekende en geprononceerde neus, een halfmasker, een kraag en een lange muts.

Pulcinella als verbindend element

In de diverse expo-units is Pulcinella's uiterlijk een verbindend element. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van onder andere diverse herkennings-, tast-, voel- en wandelstokken. Deze hebben als uiteinde zijn kenmerkende voorkomen. Ook in de zwarte armleuningen van een van de houten braillestoelen is in de armsteunen het hoofd van Pulcinella te herkennen.

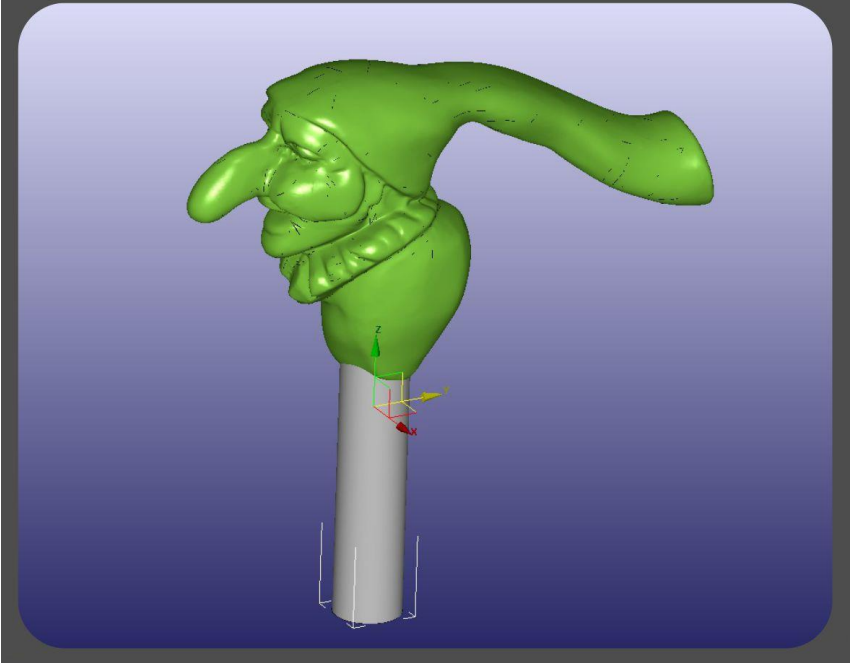
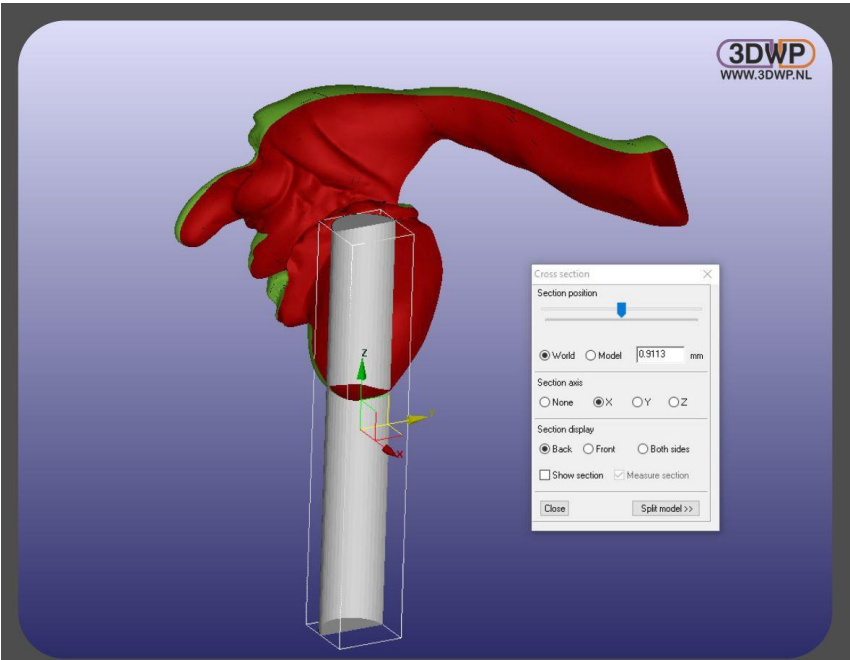

Goastok: een gedraaide wandelstok

Een van de wandel- en herkenningstokken – met als handvat de kop van Pulcinella – heeft de curieuze vorm van een 'goastok', ook wel 'goedendag' genoemd. De Nederlandsaksische schrijfwijze voor 'gaan' is 'goan'. De goa-stok (spreek uit: gò-stok) is typisch Twents. Zijn vorm is gebaseerd op de groei van de zeer sterke kamperfoelie-stengel: een zeer welriekende klimplant, maar ook een 'wurgende killer'. Kamperfoelie omsnoert jonge bomen en takken, waardoor ze – omdat ze samen groeien – spiraalsgewijs gaan uitpuilen en een fraaie draaiing krijgen.

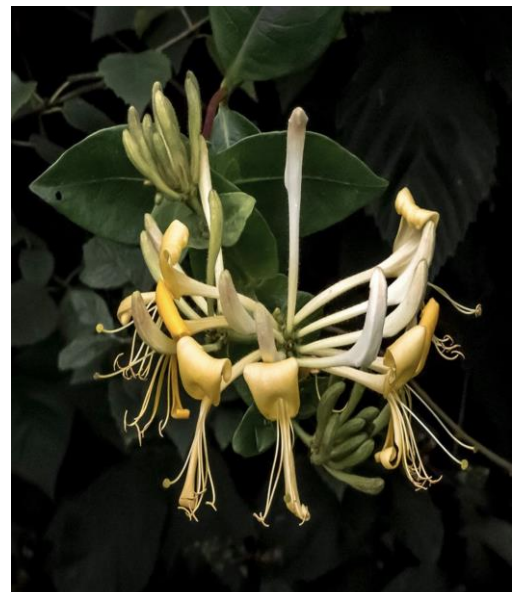
De goastok – is oorspronkelijk een attribuut dat gebruikt wordt door boeren, veehandelaars en marskramers. Mannen die bruiloftsgasten uitnodigen, gaan langs de deuren met een versierde goastok en slaan ermee op de deurpost om binnengelaten te worden. Als er een kind geboren is, is de stok met slingers versierd. Ook bij het aanzeggen van een overlijden gebruiken 'groeveneugers' de goastok: ze kloppen ermee op de deur en vertellen wie er overleden is.

[9]

Afbeeldingen: [1] oorspronkelijk houten handvat van de Pulcinella-wandelstok; [2] kop van Pulcinella; [3] Pulcinella-wandelstokken, links een goastok. Beide stokken hebben een 3D-handvat van kunststof; [4] plaatjes van het 3D-eindmodel en printbestanden; een doorsnede van de binnenkant en een voorbeeld van het digitale model met een holle ruimte ten behoeve van een inwendige versteviging. Voor het plaatsen hiervan is de muts van Pulcinella in twee delen gesplitst. Na het printen is in de holte een metalen insert geplaatst en zijn de twee delen weer met lijm samengevoegd, gladgemaakt met aceton en primer, en zwart geverfd; [5] een goastok en de oorspronkelijke Pulcinella-wandelstok van hout; [6] kamperfoelie – duidelijk is te zien hoe de vorm van de goastok ontstaat; [7] goastokken; [8] theatrale verschijning 'Amuseur public' – act van museumdirecteur, curator en poppenspeler Otto van der Mieden in een tactiel narrenpak, op zijn hoofd een hoge hoed en in zijn rechterhand een houten herkenningsstok voor visueel beperkten. Het kunststof handvat heeft de kop van Pulcinella; [9] sfeerbeeld expositie 'Een kijkje in de poppenkast', met een braillestoel met armlenningen met het gezicht van Pulcinella.

Uitvoering 3D-kop Pulcinella: 3DWP – Marthijn Westrup. Illustratie: Elsje Zwart. Narrenpak: Studio Sabine Staartjes. Foto voelpak: Vakfoto Henri van der Beek. Projectidee, concepten, uitvoering en realisatie wandelstokken: Otto van der Mieden.

Zie ook: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak282a.pdf>.

